

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Peccatum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

de voluntate eius, incredulitas, contemptus diuinae veritatis, &c. Externum est cuiusvis dicti, vel facti, vel gestus defectus vel praui- tas, repugnans legi & voluntati Dei. Peccatum illud est occultum, vel manifestum, quod speciatim dicitur scandalum, De scandalo autem titulus suo loco repositus est.

6. Spirituale, vel carnale, Spirituale, quo proprie inficitur spiritus, vt heresis, atheismus, desperatio, &c. Carnale, quo corpus etiam contaminatur, aut corpore etiam perficitur, vt ebrietas, fornicatio, adulterium, &c.

7. Peccatum actuale vel extra corpus est, vel in corpus proprium committitur. De hoc prolixè Apostolus, 1. Cor. 6. 18. grauius dicitur.

8. Commissionis vel omissionis. Commissionis quando malum à Deo prohibitum perpetratur. Omissionis, quando bonum à Deo mandatum non perficitur. Peccatum nullum actuale sine omissione est; sine commissione existunt multa.

9. Ex adiunctis peccatum actuale Grauius est, vel Leuius. Nec enim omnia peccata sunt paria, sed aliis grauiora: ideo etiam alia aliis grauius puniuntur. Matth. 23. Versicul. 23. &c. grauius autem vel leuius peccatum censetur, vel à causa efficiente à qua committitur, vel à modo, vel ab effectis, vel à loco, vel ab obiecto, vel à tempore, quo committitur, vel à gradibus & aliis circumstantiis.

10. Peccatum regnans & non regnans. Regnans est, cui homo non repugnat per gratiam spiritus sancti, sed obedit peccato in cupiditatibus corporis, & peccati velut artem facit, ideoque fit obnoxius morti aeternae, nisi respiciat, & veniam per Christum consequatur Rom. 6. 12. Peccatum non regnans est cui homo renatus reluctatur per gratiam spiritus sancti, & generatis cum ad vitam aeternam, nec fertur ad illud perpetrandum toto impetu, ideoque non reddit eum obnoxium morti aeternae, quia respicit, & veniam per Christum consequitur.

11. Superior distinctio quid de peccato veniali & mortali sentiendum sit demonstrat. Veniale quodvis peccatum est, quod per & propter seruatores nostri satisfactionem & obedientiam numeris omnibus absolutam remittitur coram Deo, Mortale autem, quodvis peccatum non remittitur: vt propheta, Psal. 32. testatur. Quid si autem remissio peccatorum, à quo, quomodo, quando, vbi, per & propter quem impetretur, docent Theologi.

12. Peccatum mortuum vel viuens. Mortuum quod in nobis quidem est, sed non cognoscimus esse, aut non agnoscimus pro peccato, neque ita furit, vt solet post legis cognitionem. Viuens est, quod per legem cognoscimus esse in nobis, & esse peccatum, vnde in nobis post legis cognitionem furit. Rom. 7. 9.

13. Distinctio postrema est, peccati remissibilis & irremissibilis. Remissibile est, quod remittitur respicienti propter Christum, in hac vita & via: qualia peccata omnia, excepto peccato in Spiritum Sanctum Irremissibile est peccatum quod nunquam, & nusquam remittitur, non propter difficultatem remissionis obtinentiae, nec etiam quod sit potentius gratia Dei: sed ob simul semelque reiectum destinata malitia Iesu Christi sacrificium, quo solo expiari peccata Sp. S. restatur, & conscientias conuincit, & ob impossibilitatem respicientis, cum illo superbe contemnat Spiritus sanctus, qui respicientia est auctor. Matth. 12. 31. Marc. 3. 28. Luc. 10. 12. Hebr. 6. 4. & c. & c. 10. 26.

Peccatum seu blasphemia in Spiritum sanctum, est quum abnegatur vel oppugnatur veritas Dei, destinato consilio, postquam de illa veritate salutariter edocta & conuicta est, quod peccatum qui committunt, caecitate à Deo puniuntur, ita vt nunquam respicienti: ac proinde nec remissionem peccatorum consequantur. Matth. 12. 31. & Hebr. 6. & c. 10. 26.

Dicitur peccatum in Spiritum sanctum, non respectu essentiae diuinae qua Spiritus sanctus est Deus: nec respectu personae Spiritus sancti. Nec enim maior est dignitas personae ipsius, quam Patris & filii: nec offendi vna persona Deitatis potest, quin iniuria in ceteras quoque personas redundet: sed respectu beneficii, quod immediate Spiritus sanctus praestat, veritatem docens & pateticiens in cordibus hominum, eosque conuincens in conscientia ipsorum Iesum esse Christum illum & vnicum seruatores & mediatorum per quem nos oportet seruari. Act. 4. 12. dicitur etiam peccatum ad mortem, quia sine vlla venia sive mors aeterna illud consequatur, 1. Ioan. 5. 16.

Non cadit illud peccatum in vna filii Dei membra, nempe Dei electos ad vitam aeternam, libro vitae adscriptos, fide saluifica praeditos: sed committitur tantum à reprobis, non omnibus, sed tantum illis qui Christum & veritatem eius cognouerunt, id est, qui Apostolo teste, Heb. 6. & 10. c. semel fuerunt illustrati, gustaueruntque donum caeleste, & participes facti sunt Spiritus sancti, gustaueruntque bonum Dei verbum, ac virtutes futuri seculi: qui vitro peccant post acceptam cognitionem veritatis, filiam Dei conculcant, sanguinem foederis per quem fuerant sanctificati profanam ducunt, & spiritum gratiae & misericordiae afficiunt.

Peccatum hoc distingui debet ab abnegatione Christi veritatis. N N N N 3 que

... 2. 14. in qua multa peccata interna concurrunt: nimirum, infulgentia seu ... idololatria, superbia, contemptus Dei, opinatio diuinitatis, homicidium auaritia, furum, & concupiscentia ... & impulsu diaboli sequi sunt primi parentes no- ... ante eo proprio arbitrio quo praediti erant, & quidem ... quod cogi non poterat, proprioque motu voluntatis ipso- ... quidem à serpente seductus non fuit: sed mulier sedu- ... deinde seduxit, & causa fuit transgressionis, 1. Tim. 2. 14. ... Adamo & Eva fuit sine vlla necessitate ipsam impellen- ... est, vt obiecta specie boni, videlicet diuinitatis con- ... laberentur ac peccarent, mente obiectum illud appro- ... & voluntate ad idem obiectum amplectendum sese inclinan- ... & necessitate huius lapsus disputationes Scho- ... relinquitur.

... sequitur lapsum sequuta est obscuratio imaginis Dei, per ... in mente vera & integra Dei cognitio, in voluntate li- ... boni ad bonum, in corde vera dilectio & timor Dei ac flu- ... Deo. Succesit in mente ignorantia & dubitatio, ... contumacia aduersus Deum; in corde praua inclina- ... perturbationi, cura & anxietas. Haec corruptio la- ... originalis iniquitas quam Adamus ex actu trans- ... ad posterum transmisit: est etiam effe- ... ad posterum transmisit: est etiam effe- ... illius primi peccati quod Adam commisit. Personale ... Adam & Euae, est vnicuique verum personae proprium, ... post lapsum omnia ipsorum cetera peccata actua- ... peccatum, est in quod omnes posteri Adami & ... ex ut descendentes incedunt. Estque duplex, O- ... & actuale. Peccatum Originale, est peccatum quod in- ... secundum naturale modum generatione carna- ... per Adamum propagatos deriuatur. Nominatum ab- ... Rom. 7. 8. quia est scaturigo & fons peccatorum ... rem peccatum peccans, Roman. 7. 13. malum adiacens, ... peccatum inhabitans, Rom. 7. 20. peccatum vndeque ... Hebr. 12. 1. & originale dicitur termino diuinitatis, ... & itaque differentia specifica discernatur à peccato a-

que eius ex infirmitate orta, non ex animo abiiciendi Christum & veritatem eius; ysaia foris respicientium conuersio testatur. 2. Distinguuntur a peccato contra conscientiam. Equidem blasphemia in Spiritum sanctum est peccatum contra conscientiam: sed non omne peccatum contra conscientiam est blasphemia in Spiritum sanctum: ut abnegatio Petri fuit peccatum contra conscientiam, non autem in Spiritum sanctum: qui enim peccat, toti de toto, in totum decidit; distingui etiam debet a blasphemia in Christum ex ignorantia qua Paulus Apostolus facit: se peccasse ante conuersionem. 1. Tim. 1. 13. 4. Insuper distinguendum est a peccato mortali. Nam irremissibile peccatum est quidem mortale, sed non omne mortale est irremissibile: quia fit veniale membrum vitii Iesu Christi, qui ad vitam eternam ordinati sunt. Et hæc quidem paulo prolixius de peccato dicta sunt, vt lector studiosius de re tota humiliter cogitare digatur.

Peccare proprie est adulterium committere: dictum quasi pellicare, hoc est, cum pellice coire: & peccatus, ipsum adulterium quasi pellicatus. Vtentes enim non peccatum neutro genere, & secunda declinatione, sed peccatum masculino genere, & quarta declinatione proferebant. Quod vsque ad Ciceronis ætatem durauit. Postea vius obtinuit, vt peccatum, neutro tantum genere profertur, & tam peccatum quam pecco, de omnibus delictis atque erroribus dicantur. A pecco fit peccator & peccatrix.

Peccatum & crimen differunt, sicut genus & species. Nam omne crimen est peccatum, non autem e conuerso. Est enim crimen graue peccatum, & damnatione dignissimum. *secum. Sing. sicut per Ioan. 8. hab. dist. Si can. Apostolus.*

¶ Loci Biblicæ

Peccatores, pro omnino vitiosis & peccato addictis: & eorum misera conditio. *Psalm. 51. 5. 3. 8. 7. 10. 11. 12. 13. 14. 18. 19. 20. 34. Ioan. 9. 31. 1. Tim. 1. 9. 1. Petr. 4. 18.* Peccatores, pro iis, in quibus peccatum regnat, *Rom. 5. 8. pro iis, qui a terrore alieni sunt, Gal. 2. 15.*

Peccatores, in bonam partem, *Matth. 9. Vers. 13. pro iis, qui sensu peccatorum faucit, misericordiam Dei amplectuntur. Peccatores mortui censentur, Osee 13. 1. peccatores speciatim dicti publicani, Matth. 9. 10. peccatores quomodo tractandi, 2. Corin. 7. 12. Gal. 2. 4. 1. Thess. 5. 14. 2. Thess. 3. vers. 6. 15. 1. Tim. 3. 2. Tit. 1. 13. 2. 13. Iude 6. 22.*

Peccare dicitur is, 1. *Ioan. 3. vers. 4. non quisquis labitur, sed quisquis sanctitati non studet. Quod ita esse liquet, cum ex antithesi, ibidem, cum ex Ioan. 1. 8. 2. 1. Non peccare contra dicuntur, non ii, qui non labuntur, nam etiam iustus septies cadit. *Proverbiorum 24. 16. sed qui peccato repugnando puritati student, seu purificant se. Peccare in cœlum dicitur prodigius ille filius, Luc. 15. 18. peccare sine lege, per se lethale, Roman. 2. 11. peccare in lege lethale, vers. 12.**

Peccatum, pro hereditario illo morbo quem peccatum origina, leuocant, *Iob. 14. 4. 15. 4. Psalm. 51. 7. Roman. 3. 9. 23. 5. 9. 12. omnibus hominibus ingentum est, 5. 12. 6. 12. Ephes. 2. 3. ab Adamo traduce in omnes deriuatum, Rom. 5. 12. est. eius, Genes. 8. 24. Eccles. 17. 8. 30. Rom. 3. 12. 17. 6. 23. 7. 8. 11. 13. 17. Galat. 5. 17. Ephes. 2. 5. 3. mortem in mundum inuexit, Gen. 2. 17. 3. 19. Rom. 5. 12. 15. 1. Cor. 15. 56. Ephes. 2. 1. reatus eius, seu formale, vt vocant, tollitur per Christum, Ioan. 1. 29. Rom. 3. 23. 24. 5. 9. 15. 17. 18. 19. 5. 3. 7. 24. 8. 1. 2. Gal. 3. Ephes. 2. 3. pro corruptione quæ manat a peccato originali, Roman. 6. 1. pro peccato actuali, Luc. 1. 15. peccatum sine lege mortuum est, Roman. 7. 5. 8. plus non dominabitur, Rom. 6. 14. peccatum, pro peccati originali fructibus, describitur, 1. Ioan. 3. 4. 5. 17. Rom. 4. 24. Heb. 6. 1. ex concupiscentia est, Luc. 15. 15. causa diluuii est, Gen. 6. 7. 17.*

Peccatum pro punitione, seu pœna pro peccato inflicta, 19. 15. Sic accipiunt nonnulli *Genes. 4. 13. pro victima expiatriæ, (per metonymiam) & sacrificio pro peccato, Exod. 19. 14. 30. 10. Deuteron. 9. 21. Psalm. 40. 7. Thren. 3. 39. 5. vers. 7. Ezech. 45. Ose. 4. 8. 2. Cor. 5. 12. Hebr. 9. 28. in postrema vers. in parte. peccatum ignorantie, Ps. 19. 13. peccatum ignorantia commissum quomodo expiandum, *Leuit. 5. 17. 28. Num. 15. 22. 23. peccatum superbia commissum quomodo expiandum, 15. 28. peccatum eltroncum quomodo expiandum, Leuit. 6. 2. 6. peccatum hominis miseris reddi, *Proverbiorum 14. 34. Matth. 12. 31. Marc. 3. 29. Luc. 12. 10. Heb. 6. 4. 5. 10. 26. 1. Ioan. 5. 15. peccatum vindictam clamans, Gen. 4. 10. 18. 20. Exod. 22. 27. 27. Eccles. 35. 18. Luc. 5. 4. peccatum contra naturam, quod est commixtio cum masculis, Gen. 19. 5. Iudith 19. 22. Eccl. Len. 20. 13. Rom. 1. 27. 1. Cor. 6. 9. 1. Tim. 10. peccatum in spiritum sanctum, Matth. 12. 31. Marc. 3. 28. Luc. 11. 15. 12. 10. Hebr. 6. 6. 10. 25. 1. Ioan. 5. 16. peccati & eius effectuum, exempla in Adamo & Eua, Gen. 3. 6. 7. 10. 6. Can. 9. 4. 10. 11. 50. donatus, 8. 20. 21. 19. 24. Pharaone, Exod. 10. 6. Hiramitis, Iudic. 2. 11. 14. Rechabitis, 2. Samuel. 4. 10. 11. Dauid, 2. 3. 5. 7. 8. 17. 16. Iudeis, Ierem. 4. 4. 2. 21. paralytico, Matth. 9. 2. Languido, *Bo. 5. 14. Adultera, 8. 11. peccati cognitio necessaria, Ierem. 3. 2. peccati****

per legem, *Roman. 7. 7. peccati finis, mors, 6. 21. peccati finis, Genes. 2. 17. 3. 6. Rom. 5. 12. 1. Corin. 15. 21. peccati finis, circulo, Ioan. 8. 34. Rom. 6. 20. peccati stipendia mors, 6. 23. peccati renunciandum est, Ioan. 8. vers. 11. Rom. 6. 4. 12. Ebr. 12. 9. 1. Ioan. 3. 5.*

Peccatorum remissio in Ecclesia, *Esa. 33. 24. 24. ter. 33. 24. Genes. 2. 17. 3. 6. Rom. 5. 12. 1. Corin. 15. 21. peccati finis, circulo, Ioan. 8. 34. Rom. 6. 20. peccati stipendia mors, 6. 23. peccati renunciandum est, Ioan. 8. vers. 11. Rom. 6. 4. 12. Ebr. 12. 9. 1. Ioan. 3. 5.*

Peccatorum remissio hominibus beatum effici, *Psalm. 51. 1. Si patet ex Marc. 14.*

Peccatis alienis non communicandum, *Pro. 29. 24. Ephes. 5. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

¶ SENTENTIAE BIBLICAE

Peccatum originale. Vnde oritur.

Ecce enim iniquitatibus conceptus sum, *Psalm. 51. Propterea sicut per vnum hominem peccatum in mundum intrauit, Rom. 5.*

Malum operatur.

Nequaquam vltra maledicam terræ propter hominum sensus cogitatio humani cordis in malum, prona sunt, iniquitatis sua. *Gen. 8.*

Semen enim erat maledictum ab initio, *Sap. 12. Aut quid nequius, quam quod excogitauit caro & sanguis, Eccles. 17.*

Et facti sumus & immundi omnes nos: & quasi patrum mercede vniuersæ iustitiæ nostræ, *Esa. 64.*

Scimus enim, quia lex spiritualis est: ego autem carnalis, mundatus sub peccato, *Rom. 7.*

Caro enim concupiscit aduersus spiritum: Spiritus autem uerius carnem, *Gal. 5.*

Gratia curatur.

Ecce agnus Dei, qui tollit peccata mundi, *Ioan. 1. Si enim vitius delicti multi mortui sunt: multo magis peccata & donum in gratia vitii hominis Iesu Christi in pluribus, Rom. 5.*

Quod enim mortuus est peccato mortuus est, *femel. Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, vt peccata Iesu Christi daretur credentibus, Gal. 5.*

Peccatum actuale multipliciter perperatur. Infirmate.

Ipse autem est misericors, & propitius fiet peccatis, *cordatus est, quia caro sunt, Psalm. 18. Quomodo miseretur pater filiorum. Recordatur, & quia pulvis sumus, 103.*

Corpus enim, quod corrumpitur, aggravatur, *Error & tenebræ peccatoribus concreatæ sunt, quæ tantum in malis, consensentur in mala, Iudic. 11.*

Est qui vetat peccare præ inopia, *Peccatum quum quasi Sodoma prædicauerunt, nec peccatores, Vt anime eorum, quoniam am reddita sunt eis mala, Esa. 7.*

Væ! qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quæculum plaustrum, peccatum. Vt qui dicitis bonum malum, *Qui facit peccatum, ex Diabolo est, 1. Ioan. 3.*

Non est sanitas in carne mea a facie iræ tuæ, *Psalm. 38. Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, dem.*

Vit peccator adiciet ad peccandum, *Eccl. 3. Non est enim ei bene, quasi solidus est in malis, 22.*

Duo genera abundant in peccatis: Anima callida quæ quædens non extinguetur, donec aliquid glutat: & homo carnalis, qui corpore carnis suæ non conqueuit, donec ignem accendat, *rit. 23.*

Et qui in vno peccauerit, multa bona perdit, *Eccl. 9. Quid proderit libatio idolo? Nec enim manducato, nec bibitu, sic qui effugatur a Domino, & postea intercedit iniquitas. Videns oculis, & ingemiscens, sicut ipado completentur ingemiscens, suspirans, Eccl. 30.*

Ecce non est abbreviata manus Domini: vt falare nequeat iniquitates & peccata vestra absconderit vultum eius a vobis, *exaudiat, Esa. 59.*

Si autem auerterit se iustus a iustitia sua, omnes iustitias suas fecerit, non recordabitur, *Ezech. 18.*

Iustitia iusti non liberabit eum, in quoquoque die peccauerit. Et iustus non poterit vivere in iustitia sua, in quoquoque die

PC
POLYDOR

& peccatorum tuorum non recordabor. Reduc me in memoriam, & iudicemur simul. 43.

Delui vt nubem iniquitates tuas. 44.

Posuit Dominus super eum iniquitatem omnium nostrum. *Esa. cap. 53.*

Ecce ego obducam eis cicatricem & sanitatem. Et conuertat conuersionem Iuda. *Jer. 33.*

Deponet iniquitates nostras, & proficiet in profundum maris omnia peccata nostra. *Mich. 7.*

Ipsa enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. *Matt. thes. 1.*

Vt autem sciatis, quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata. 9.

Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. *Ioan. 1.*

In quo habemus redemptionem per sanguinem eius, remissionem peccatorum. *Ephes. 1.*

Norum igitur sit vobis viri fratres, quia per hunc vobis remissio peccatorum annuntietur, ab omnibus, quibus non potuistis in lege Moysi iustificari. *Act. 13.*

Et sanguis Iesu Christi Filii eius emundat nos ab omni peccato. Si confiteamur peccata nostra, fidelis est & iustus, vt remittat nobis. *1. Ioan. 1.*

Et ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi. 2.

Et scitis, quia ille apparuit, vt peccata tollerret, & peccatum in eo non est. 3.

Mediate per Ecclesie ministros.

Et dixi, va mihi, quia tacui: quia vir pollutus labii ego sum. *Esa. cap. 6.*

Et volauit ad me vnus de Seraphim, & in manu eius calculus quem forte tulerat de altari, & tetigit os meum & dixit. Ecce tetigi hoc labia tua, & auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur. *Ibid.*

Accipite Spiritum sanctum: quorum remisistis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt. *Ioan. 20.*

Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi, non imputando eis peccata ipsorum, posuitque in nobis sermonem hunc reconciliationis. Inaque nomine Christi legatione fungimur, veltur Deo vos praeunte per nos: Oramus Christi nomine, reconciliamini Deo: *2. Cor. 5.*

§ PATRVM SENTENTIAE.

Nemo renascitur in Christi corpore nisi prius nascatur in peccati corruptione. *Aug. de bapt. parvul.*

Nullus sanctus & iustus caret peccato, nec tamen ex hoc desinit esse iustus, vel sanctus, cum affectu teneat sanctitatem. *De eccles. dogm.*

Nullum scelus coram Deo tam abominabile est, quam praeterita peccata vnicuique nostrum dimissa remittendo, gaudere; & inde exultare. *In epist. ad quemdam comitem.*

Qui peccatum suum condidit, & se non corrigit, peccata solidat; non tollit. *Ltb. 3. de lib. arbitri.*

Ex quo incipit homo praecipit esse capax: ex illo incipit posse peccare. Duobus modis peccat, antequam sit sapiens: si aut se non accommodat ad accipiendum praecipitum: aut quum accepit, non obliet. Sapiens autem peccat, si se auerit a sapientia.

Peccatum est voluntas retinendi, vel consequendi, quod iustitia vetatur. *De duabus animab.*

Sane quum sola cogitatione mens oblectatur illicitis, non quidem decernens esse faciendā: teneas tamen & volens libenter quae statim vt attingerit animum, respici debent: non negandum esse peccatum: sed longe minus, quam si & opere statuerit implendum, & ideo de talibus quoque cogitationibus venia petenda est, praestus, que percipiendum, atque dicendum: Dimitte nobis debita nostra, faciendum quoque, quod sequitur, atque in oratione iungendum; Sicut & nos dimitimus debito ribus nostris. *12. de Trin.*

Neque enim sicut illis duobus primis hominibus personam suam quisque portabat, & ideo solummodo mulier cibum edisset illicitum, sola vi que mortis super hoc praetereretur: ita dici potest in homine vno, si de cogitationibus illicitis, a quibus se auertere debet continuo: cogitatione sola libenter pascatur, nec faciendā decernatur mala, sed tamen suauiter in recordatione teneatur, quasi mulierem sine viro posse damnari, ablit hoc credere: hic quippe vna persona est: vnus homo est, totusque damnatur: nisi haec, quae sine voluntate operandi, sed tamen cum voluntate animi talibus oblectandi solus cogitationis sentiatur esse peccata, per Mediatoris gratiam remittuntur. *Ibid.*

Non regnet peccatum in vestro mortali corpore. Non dicit, non sit, sed non regnet. Inest peccatum, quum delectaris, regnat, cum delectaris. *In Psal. 5.*

Nolite contemnere venialia, quia minima sunt, sed timeate, quia plura: plerumque enim bestiae minutae multae necant: nunquid inuisibilissima sunt grana arenae, sed si arena amplius in nauimittatur, mergit illam, ut pereat? quam minutae guttae pluuiae, nonne flumina implent, & domos deiiciunt? Timenda est ergo ruina multitudinis, etsi non magnitudinis. *De decem chorodis.*

Tribus gradibus ad peccatum peruenitur: Suggestione, Deceptione, Confessione. Itaque ipsius peccati tres sunt differentiae: in Corde, in Facto, & in Consuetudine, tanquam tres mortes. Vna quae in domino, quum corde consentitur libidini: altera quasi prolata iam extra portam, quum in factum procedit affectio: tertia, quum in consuetudinis male tanquam mole terrena premitur animus, quasi in sepulchro iam putrens: quae tria genera mortuorum De-minum suscitasse, quisquis Euangelium legit, agnoscit. *Augustinus in lib. di. ser. in monte, & ponitur de penitent. dist. 2.*

Primum peccatum est, cogitare, quae mala sunt: secundum, cogitationibus acquiescere peruersis: tertium quod est deterius, opere complecti: quartum est peccatum, non facere penitentiam, & in suo complacere sibi delicto. *Hieron. lib. 1. in Amos.*

Cui Deus venter est, ei Deus recens est. Quaecumque vitia habemus, & quocumque peccata, tot recentes habemus Deos. Iratus sum, ira mihi Deus est. Vidi mulierem, & concupiui, libido mihi Deus est. Vnusquisque enim, quod cupit & veneratur, hoc illi Deus est. *Psalm. 80.*

Sicut nonnunquam grauius est peccatum diligere, quam perpetrare: Ita nequius est odisse iustitiam, quam non fecisse. *Isa. quadam epist.*

Prioris peccati merito peccatorum subsequenter fouea regitur: ut qui malum sciens perpetrat, deinceps iussu in alia etiam neficiens cadat. Hoc quippe agitur, ut culpis culpa feriat, quatenus supplicia fiant peccatum ipsa intermenta vitiorum. *Gregor. libr. Moral.*

Nonnunquam in paruis deterius, quam in maiori peccatur. Maior enim quo citius quiescit culpa cognoscitur: eo etiam celerius emendatur: minor vero, dum quasi nulla creditur, eo peius quo & securius in viam retinetur. *Rom. 32.*

Hoc inter peccatum & delictum distat, quod peccatum est malum facere: delictum vero bona derelinquere, quae sunt in opere tenenda. Vel peccatum in opere est. Delictum in cogitatione. *In Exech.*

Quatuor modis peccatum perpetratur in corde, quatuor consumitur in opere. In corde namque suggestione, delectatione, consensu, & defensionis audacia perpetratur. Fit enim suggestio per Diabolum: delectatio per carnem: consensus per spiritum: defensionis audacia per elationem. Quatuor modis peccatum consumitur in opere: Prius namque latens culpa agitur: postmodum etiam ante oculos hominum sine confusione reatus aperitur: deinde in consuetudinem ducitur. Ad extremum quoque vel false spei seductionibus, vel obstinatione miserae desperationis enutritur. *Isidor. de summo bono.*

Peccatum, quod ex peccato oritur, non iam peccatum tantummodo sed & peccatum est, & poena peccati: quia iusto iudicio Omnipotens Deus cor peccantis obnubilat: ut praecedentis peccati merito etiam in alia cadat: ut qui malum sciens perpetrat, deinceps iussu in alia etiam nolens cadat. *Gregorius libro vigesimo quarto Moral.*

Vitata culpa obligat mentem, et nequaquam furgere possit ad rectitudinem: conatur & labitur: quia ubi sponte diu persistit, ibi & cum noluerit, caecum. *In bono.*

Peccatum tribus modis admittitur. Nam aut ignorantia, aut infirmitate, aut studio perpetratur: & grauius est quidem infirmitates, quam ignorantia, sed multo grauius studio quam infirmitate peccatur. *Ibid.*

Possit peccare, datum est primo homini, non vt proinde peccaret, sed vt gloriosior appareret, si non peccaret, quum peccare possit. *Bernh. de lib. arb.*

Peccatus lapsus non dono adscribens est potestatis, sed vitio voluntatis, etsi datum fuit voluntati, posse stare, ne caderet, non tamen relinqueret, si caderet. Non enim tam facile quis valeret exire de fouea, sicut in eam labi. *Ibid.*

Quare peccas? quia nescis quid facias? absit: quia cogis, vt facias? absit, sed quis placet, vt sic facias. *In quadam serm.*

Tanto magis peccatum esse cognoscitur, quanto maior, qui peccat, habetur. Crescit enim delicti cumulus, iuxta ordinem meritiorum, & sepe quod minoribus ignoscitur, maioribus imputatur. *Isidor. de summo bono. lib. 2.*

Maior est culpa manifeste, quam occulte peccare: dupliciter enim reus est, qui aperte delinquit, quia & agit & docet. *Ibid.*

Itis fomitibus quasi quibusdam gradibus coalescit omne peccatum; cogitatio namque praua delectationem parit; delectatio confessionem, consensio actionem, actio consuetudinem, consuetudo necessitatem, necessitas mortem; sicque in his vinculis homo implicatus quadam catena vitiorum teneatur adstrictus. *Ibid.*

Diabolus nulla praecedentis peccati vindicta superbiens peccat: ego vifa eius poena non continens ad peccatum properaui: ille in innocentia constitutus, ego vero restitutus: ille persistit in ma-

litia Deo reprobante, ego vero Deo reuocante. Ille persistit ad punientem, ego vero ad blandientem: & sic vterque, quum illi contra non requirentem se: ego vero contra non requirentem me. Ecce cuius imaginem horrebam, honorem in malis meis horribiliorem. *Anselmus in lib. de casa Diaboli.*

Mortale peccatum, quantum mihi videtur, tripliciter ab aliis distinguitur. Mortale est, quod a quouis non potest committi, nisi in grandi corruptione sui, sine graui leione proximi, & sine contemptu Dei. Caetera vero omnia videntur mala venialia. Mortale peccatum, est reatus, cui, quantum est in se, solum, sed nunquam debetur poena aeterna damnationis: mortale reatus, cui, quantum in se solum, semper debetur aeterna damnatio. *Richard. de differ. moralis & venialis.*

Hoc dicimus, quod tantum vnusquisque à dimittendo quantum eius peccata cumulantur. Quanta enim delicta, tanta est repudi, quia tantum à Deo reus longior reditur, quod numero crimine dilaturur. *Cassiodorus in Psalm.*

Tribus modis omne peccatum contrahitur: Primum, quod est, quod non reddere bona pro bonis. Secundum, quod est, quod non reddere mala pro bonis. Tertium, quod est, quod non reddere bona pro bonis, sed mala pro malo non reddere. Tertium, perfectissimum genus est, bonum pro malo tribuere. *Ibid.*

Qui enim virtutis est expertis, qui cupiditate & libidine vincitur, non cupidini, sed morti subiectus sempiternae.

Qui peccant, sepe felices sunt, & qui pie viuunt, de peccatis & fugiunt, & abdicati libere viuunt. *Lactant. Firmus in libro de uisib.*

Quod malum ascribes creatori, si delictum est hominis, non erit Dei quod est hominis: nec idem est habendus delictum, inuenitur interdictor, imò & condemnator. *Tertullianus in libro 2. cap. 9.*

Detestanda & abominanda opinio est, quae Dominum malae voluntatis aut malae actionis credit autorem. *Augustinus in libro 1. de inuicis & concupisc. cap. 10.*

Si à iustitia & pietate quis deficit, suo in praecipuum sua concupiscentia trahitur, sua per sua uoluntate decipitur. Interter, nihil filius, nihil Spiritus sanctus: nec in tali neque in diuinae voluntatis intercedit, cuius ope scimus multum detentos, nullos autem vt liberentur impulsos. *Ibid.*

Dimittitur concupiscentia carnis in baptismo, non tamen in peccatum non impetur. Quamuis reatu suo non liberet tamen, donec sanetur omnis infirmitas nostra, per operationem veteris hominis de die in diem, cum exierit inter corruptionem, non enim substantialiter manet, sicut corpus, aut spiritus: sed affectio est quadam malae qualitate. *Idem in libro 1. de inuicis & concupisc. cap. 25.*

Quemlibet valde iustum discussas in hac vita, quantum dignus iusti vocabulo, non est tamen sine peccato. *Idem in libro 1. de inuicis.*

Quicquid peccatum est à nobis, antea delictum est à patre, nunquid quia delecta est tota infirmitas, nulla remanet infirmitas. Si non remanisset, sine peccato hic viueremus. Quis enim hoc dicere, nisi superbus? nisi misericordia liberentur agnus? nisi qui seipsum vult decipere, & in quo vult esse. *Ibid.*

Ego tanquam ualetudinem malam, ex origine vitiorum peccatum esse dico homini vitium quo caro concupiscit ad omnia. *Idem in libro 6. adu. Iulian. cap. 7.*

Ab hoc peccato, ab hac aggritudine, ab hac ira Dei, conuenienter filii sunt, qui etiam si per iritatem non habent propium, non tamen originale peccatum, non liberat nisi agnus, peccata mundi, non nisi medicus, qui non venit propter sanos, propter aegros: non nisi Saluator, de quo dictum est, qui non mansit, Natus est vobis hodie saluator, non nisi redemptor, qui sanguine deletur debitum nostrum. Nam quis audeat dicere, qui esse Christum infantum saluatore, nec redemptorem, non tamen saluos facit, si nulla est in eis originalis aggritudo peccati. *Idem in libro primo de peccatorum meritis & remissione, cap. 10. tertio.*

Agnosce homo, quam graua sint vulnera (tua) pro quibus esse est Dominum Christum vulnerari. Si non esset, haec vulnera, & mortem sempiternam, nunquam pro eorum remissione filius moreretur. *Bernhardus sermone tertio in matris uirginem Mariam.*

Sine generalis confusionis velamine nemo filiorum hominum intravit in hanc vitam, vno sane excepto qui ingreditur sine macula, Emanuelis est. *Idem, sermone septimo in matris uirginem Mariam.*

Utriusque illi punitur, supplicium exauditor, qui & alios
Homines inspicit, & punit quicumque peccat.

Idem in O. Odysseæ.

Επει η πόλις φέρεται ἰσθί
Τὴν δὲ πάλιν ἔπιπυρρον ἔστιν.
Μυλομελῆς ἐστὶ
Μορῶν, quam uiuentis peccare.

Verinus.

Qui prohibere potest, causam tribuisse videtur
Peccandi, quicquid non sit at illicetum.
Peccatum est difforme malum, ut au gressio legis
Divina: & cuius dixerit esse nihil.
Aspiciat lucem qui sulte damnare tenet: &
Qui carpit mores, labe carere deceat.

Lucianus.

Αὐτῶν τὸν ἄνθρωπος ἀποστρέφεται ὅτι πονηρὸς
Ὁ δὲ λόγος δὲ τῶν ἀποστρέφεται.
Homines quidem forte esse latebris, absurdum quid cum fece-
ris;
Non latebris autem Deo neque ratiocinans.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE

Hoc igitur modo quicquid a Bono deficit, esse desinit: quo fit, ut
mali delinant esse, quod fuerant. Sed fuisse homines, adhuc ipsa hu-
mana corporis relicta species ostendit. Quare uel in malitiam, hu-
manam quoque a misere Naturam, Sed cum ultra hominem quem-
que prouehere sola probitas possit, necesse est, ut quos ab humana
condicione deiecit, infra hominis meritum detrudat improbitas.
Euenit igitur, ut quem transformatum vitis uideas, hominem uelli
mare nō possis. Auaritia feruere alienarum opum uolentis ereptor?
similem lupi dixeris. Ferox atque inquietus, linguam litigii exer-
cet? cani comparabis. Infidator, occultus fur, impulle fraudib' gau-
det? vulpeculis exaequetur. Iræ intemperans fremi? leonis animi umi
gestare credatur. Pavidus ac fugax non metuenda formidat, cerui si-
milis habeatur. Segnis ac stupidus torpet? a sinum uiuit. Leuatq;
incontans stadia permutat: nihil ab a uibus differt. Feedis immun-
disque libidinibus immergitur? sordidæ suis uoluptate detinetur.
Ita fit, ut qui prohibere deserta, Homo esse desierit, cum in diuinam
condicionem transire non possit, uertatur in beluam. Boetius libr. 4.
prosa. 3.

Nec iniuria dici uideo uirtuosos, tãmeti humani corporis speciem
seruent, in beluas tamen animorum qualitate mutari. Idem libr. 4.
prosa. 4.

Nulla est lex, quæ aliquam rem inutilem, aut iniquam fieri uelit.
Omnia supplicia, quæ a legibus proficiscuntur; culpæ aut malitiæ
uiciscendæ constituta sunt. Idem libr. 2. Rhet. nouor.

Voluntario facinori nulla est excusatio: imprudentiæ est iusta
deprecatio parata. Idem Rhet. nouorum libr. 2.

Magna pars peccatorum tollitur, si peccatoris testis assistat. Seno-
ca ad Lucil. epist. 11.

Initium salutis est, notitia peccati. Seneca epist. 28.
Tunc autem consummata infelicitas, ubi non solum turpia dele-
ctant, sed & placent. Idem epist. 58.

Nullum conscientium peccatorum tuorum, magis timueris, quam
remetipsum. Alium enim potes effugere, te autem nunquam. Ne-
quitia autem ipsa, est sui poena. lib. de Moral.

Ignorantia excusat peccatum.

In naturalibus desideris, pauci non peccant. Arist. libr. 3. Ethic.
Praus honoris non est dignus. Idem libr. 4. Ethic.
Pessimus est, qui non solum uitur malitia ad se; sed ad alium.
Idem libr. 4. Ethic.

Homo prauus, deterior est bestia. Idem libr. 7. Ethic.

Peccare est tanquam transire lineas. Cic. Paradox. 3.

Peccare certe licet nemini. Idem ibid.

Peccati dolor & maximus & æternus est. Cic. Att. 11.

Quæ parua uidentur esse delicta; neq; à multis intelligi possunt;
ab his tamen diligentius est declinandum. 1. Offic.

Ideo peccamus, quia de partibus uitæ omnes deliberamus: de toto
nemo deliberat. Senec. in epist.

Bonus uir est, qui eo uisq; perducit affectu animum: ut non tan-
tum peccare non uelit, sed etiam non possit. Idem in lib. de morib.

Plerique metu peccare cessant, non innocentia: profecto tales ti-
midi, non innocentes dicendi sunt. Idem in Proverb.

Bis peccas, quum peccato obsequium accommodas; nihil pec-
cant oculi, si non oculis animus imperet. Ibid.

SIMILITUDINES.

D. Augustinus. Vnde illo magno peccato primi hominis, natura ibi
nostra in deterius commutata non solum facta est peccatrix, uerum
etiam genuit peccatores. Et tum ipse languor quo bene uiuendi uir-
tutis perit, non est uitique Natura, sed uitium. Sicut certe mala in cor-
pore ualido, non est ulla substantia, uel natura, sed uitium. Et licet

non semper, tamen plerumque male ualidiores peccatores
ratur quodammodo, & apparent in corporibus illorum.
piss ac concupiscentia ad Valerium, cap. 34.

Quomodo præputium per circumfisionem auferat, tamen
men in eo quem genuerunt circumfisionem auferat, tamen
opere humano tanta diligentia separatur, manet tamen
qui de purgato nascitur tritico: Ita peccatum quod
per baptismum est ablatum, manet in eis quos genuerunt
Bapt. paruulorum.

Basilius: Quemadmodum umbræ corpora, sic peccata
tur animas & manifestas facinorum repræsentant
& Max. serm. 171.

Quemadmodum incisionis aut cauterii, medicina non
morbis: sic & ciuitatum dissipationes ex peccatorum
ortum habentes Deum omni accusatione liberant. Ibid.

Petri Alliati Episcopi ac Cardinalis. Sicut sagitta
ac deinde, infinguntur: ita uindictæ Dei intentæ sunt
propter eius inobedientiam, ac deinde in nobis infusa
originali culpam, ac multiplicem penam. Ipse enim
miseriz fuit origo, nos propagat. In 3. Psalmum peccatorum
interpretatur hac Serba Dauidus: Et sagittata sunt
ibi, &c.

Theophylacti: Neq; simplici aliquo & unico loco
mus, ut quæquam sit de futura gloria hesitandum, sed gra-
dantia bona nobis impertit: qui aut se casu habendi sunt, ut
qui ipsam qui se alieni sit obliuiscuntur magnitudine, &
& vxore in carcerem trudunt, non solum carcere de
liberetur, sed donetur etiam talentis mille, in eadem
aulam dignetur honore amplissimo, sicq; demum ad
filium adoptetur. Ut itaq; sensum concludat, si quis
per uisus delictum omnes homines pereunt, sic per
in omnes homines diffunditur gratia: hisque & uoluntate
pro peccato condonat, & vitam pro morte. ad Rom. 5.

Theodorici: Vt ampla uulnera æque amplius remediis
& qui difficili morbo laborant: sic qui magnis peccatorum
est, maiore benignitate opus habet. apud Anton. in
part. 1.

Chrysostomi. Ut ignis in materia delitescens, & in
mam claram emittat, scintillas tamen quibuldam in
fumo & profundo emergenti indicat: sicut fons in
quidam spiritus sub terra ferunt: postea neq; in
exitum habent liberum, sapienter terram indant, imper
ritus expulsi, sed vi superna cohibiti & interuili: Ita
impictaris ob temporis gratiam abscondit peccator, uolunt
tutum sit impie agere. homil. 3. de diuersis.

Voluptas canis similis est: si perlequaris fugit, si
Idem, apud Ant. & Max. serm. 171.

Scintilla, si quid uel exiguum apprehenderit & accendit
requiem depascitur: si peccati natura, postquam animo
nes nata fuerit, nemoque sit qui extinguat, gratia in
superatu difficilior fit per secundorum accellentes, uel
maiores contemptum peccator effertur. Ibid.

Qui nocte illani ambulans, tremunt, etiam si nulli, quæ
reat: sic & qui peccant, non possunt esse confidentes
nemo fit qui redarguat. Ibid.

Si quis uulnus habet, quid timere dignum est, sanationem
sectionem: ferrum, an uleceris depopulationem? Peccatorum
poena ferrum est medicinalis. Sicut igitur sanum habet
fecetur, male habet, & ergo non secatur, tunc perit habet
bus, malis est: Ita peccans & si non puniatur, omnium
bus maxime miser, cum non puniatur, & graue est
splene & intereunte laborantes, cum larga fruuntur
potione, & delicatis ferculis & saporibus, tunc maxime
sunt miserissimi, delituit morbum augentes: si uero sit
cundum medicorum leges crucientur, aliquam saluam
Sic in iniquitate uiuentes, si puniantur quidem, bonam
bent: si uero eum iniquitate, licentia & delicis fruuntur, &
laborantibus & crapulantibus sunt multo miseriores. Acc
gis, quanto corpore melior anima. Hom. 7. de diuersis.

D. Augustini. Homo peccator bellus simillimus uentilato
Genesi ad Iheram, l. 7. c. 10.

Chrysostomi. sicut ebrius quando multum uini ingurgit
sentit a uino dânnium, postea autem sentit quantum sit
ita & peccatorum, donec consumatur, obtinebrat in
densa nubes, ita mentem corrumpit. Deinde conscientia
quouis accusatore in mentem arrodit, mouit, &
tem facti. Hom. 62. in Genes.

Quemadmodum præclara corpora etiam in aduersis
ne magis nobis formæ uelut ostendunt. Sic & sanctorum
in ipsis etiam erratis suæ uirtutis signa præ se ferunt. Homil.
Esaiam.

Quemadmodum si laterem aqua laues, nunquam
potius commoto luto, amplius sordidat: ita si non peccato
politis sordibus emundetur, qui totus est sordidus. in cap. 1.
hom. 3.

PC

POLYAN

eramus, in ius diabolicum labimur. in secunda epistol. ad Timoth. hom. 5.

Quemadmodum qui gravitate capitis, ebrietateque tenentur stultè simpulterque feruntur. Quamvis præcipitum, & aliud quid simile subit, infra concidunt incaute. Sic qui corrumpunt in peccatum, veluti prava ebrietate, actionis desiderio detenti, nesciunt quid faciunt, non præsentia, non futura prævidentes: veluti ferus fidelis, & prudens, conferuum inveniens fugientem, quasi quid ex domini bonis surripuerit, nusquam ab eo recedit milleque impedimenta ingerit recipientibus illum, quoad ipsam vendicans adducit. Sic & mare conferuum inveniens iuum, nimirum Ionam, & cognoscens, mille impedimenta excitat, turbans, clamans, non in iudicium trahens, sed comminans naum ipsius demergere cum nauis, nisi conferuum sibi prodiderit. *serm. 1. de panis.*

Vi corpus ymbra: Ita animas peccata sequuntur, euidenter res gestas effigientia. *serm. contra diuies.*

Quemadmodum in ignis, aut cauterii, medicus non est causa, sed morbus: Sic & ciuitatum dissipationes ex peccantium immo-destia ortum habentes, Deum omni aculatione liberant. *apud Maxim. serm. 26.*

Si sumus apes, & fœtor columbas fugat: Sic miserabile & putidum peccatum repellit vitæ nobis custodem angelum. *apud Anton. Mellissa part. 1. serm. 16.*

Iustini martyri: Quemadmodum auctore Apostolo, fidelis qui suæ rei non prospicit, Deum negauit, essetque deterior in fidelibus, qui non cum cognitione & hinc & baptumate, etiam mores asciscit qui Christi doctrinam expriment, sed habet speciem, etiam autem virtute abnegata, deterior sit infidelibus: Ita tanto deterior est cum cognitione peccare, quam sine cognitione, quanto inexcusabile peccatum deterior est eo quod habet exculationem. In responsionibus ad Orthodoxos, in responsione ad questionem tertiam, fol. 271.

Quemadmodum qui videt meretricem, & seipse meretricem, non est scortator propter hanc cognitionem, ac ne quidem in cognitione excitauerit cupidinis affectum, ne sic quidem scortator est: sed si contentus est cum affectione propositum, tunc est scortator aut actione aut affectione: Sic & bonorum & malorum hominum cognitio, non est in causa ut boni sint aut mali, sed propositum, quod elegit quod ei visum est: id est, præferens alteri. In responsionibus ad Orthodoxos, responsione ad questionem octauam, folio ducentesimo septuagesimo tertio.

Origenis: Neque aliquid amarum potest esse peccato, etiam si dulcia quadam videantur in primis, sicut Salomon scribit: Sed in nouissimis (inquit) amarissimè tulle iuuenies, quod dulce in initio videbatur. & acutus acie gladii. Iustitia vero natura contraria: in vitis videtur anterior, in nouissimis vero melle dulcior inuenitur, cum virtus fructus attulerit. *Hom. 14 in 1e. Reg.*

Accipiam medicum ostendens enim vni membro non parcere, vt membris omnibus parcat, Accipiam ergo exemplum iudicis boni, pro valutate communi quibusdam non misitens, vt perspicere possimus, quomodo multo parceris, vni non parcat Deus, verbi gratia dictum sit. Habeat iudex propositum, quietem ciuitati & pacem genti, cui præiudicet, præuidere: hinc si offeratur lauro honesta forma, atque iatis interger: ex alio latere mater expansis conibus deprecetur, vt leueclausiua miseretur: ex alio vixor ne virum suum in erficiat, lachrymabili voce deplorat: circumstent & paruuli liberi, cito tibi futuri. Quid hic faciet iudex: miseretur latronis, an non? Quid in conuincere expedit ciuitati: si miseris fuit, reuertitur homicida ad pristinum scelus: sin vero in iudicaria severitate permanserit? vnus homo interibit, & vniuerso populo prouidebitur: Sic Deus si pepercit peccatori, & miserens eius voluerit eum proletere pro scelere, quis non accipiat licentiam? Quis malorum qui nunc saltem propter supplicia terrentur, non inuadet tempus, vt expleret quæ eunquæ voluerit, & præcepta ferat in vitia? *Homilia 9. in Hieronim.*

Epiphani: Sicut qui virginitatem amisit, corporaliter ipsam recuperare non potest, quum id naturæ impossibile sit: Sic etiam qui à lauacro in magna delicta collapsus est. Et quemadmodum qui à virginitate lapsus est, secundum honorem continentiam habet, ita & a lauacro in maiore delicto constitutus, secundam medelam habet, non eam virtuosam, veluti primam, verum non reiectam à vita habet secundam quam acquisiuit. *lib. 2. rom. 11.*

Marcerevite: Quemadmodum penitentiam agente alienum est elato animo superbiere: Sic sua sponte peccantem humilem esse impossibile est. *De lege spirituali.*

Dni Augustini: Quomodo vt rellis fiat additur spartum spartum, non autem id rellis sit, sed torqueret: Sic omnia peccata facta, quæ sunt peccata, cum adduntur sibi, & addendo peccatum peccato, & peccatum ad peccatum iunctur, fit rellis longa. Quorum semita prauæ, & flexuosi gressus eorum. Quo autem valet ista rellis, nisi vt inde ligentur ei manus & pedes, & proiciatur

... mundo & specioso, si modica sordes fuerit, de longe
... ipse locus sordidus fuerit, quantumvis stercoreis
... apparet, nec enim potest requiri si est aliquid sterco-
... est hercus. *In cap. 5. Matth.*
... toto corpore fuerit armis vestitus, & vnam partem
... nihil ei prodesset, quod totus fuerit ferro vellitus, si
... partem cum sagitta percussisset, sed sic cadit, quem-
... Sic & Christianus, si iustitiam fe-
... vno peccauerit, similiter peccator statuitur, quemad-
... *in Math. 20. homil. 35.*
... columna in templo, si steterit recta, accepto
... confirmatur: si autem modice obliqua fuerit,
... non solum non confirmatur, sed amplius vadit ad
... si rectum fuerit, videns opera alicuius viri
... confirmat, per doctrinam sapientia eius amplius confi-
... fuerit percerit cor, videns opera alicuius viri iusti,
... non solum non confirmatur, sed magis ad iudiciam
... *in Math. 21. hom. 38.*
... qui sub mille pædagogis degunt, quique à le-
... non audent oculos extollere, nec libere
... virtute, qui peccatis feruntur. *Homilia 59. in*
... solariis radis nemo clausis oculis frui potest:
... claritatis particeps, abunde nunquam fuerit, nisi fa-
... ad eam & dirigat, & intendat: tunc enim quocunque
... quod euenit, cum omnibus
... purgauerit. Peccatum enim tenebræ, vt
... profunda, quod vel inde planissime constat, quod
... peccata committuntur.
... facinorâ scelerâque prolabitur, odio habet
... & quæ occulte & in abscondito sunt,
... tenebris neque; amicus neque
... omnia penitus ignorantur. Et eadem & in
... qui lucro inhæret, nullam amici inimicie
... familiarissimum non fecus quam
... similitur in omnes bellum ge-
... & latrones similitur in omnes bellum ge-
... omnino qui se victorum ordinibus co-
... dignoscenda ebriis infanti-
... *Homil. 0. in Ioan.*
... noctu amoto lumine lignum, plumbum, fœ-
... lapides pretiosos, & alia omnia eodem modo & vi-
... vitæ: Ita quoque qui sordide & vitiose vitam vi-
... sapientia discunt pulchritudinem,
... lapides nullam speciem, nullum præ-
... non sua sed caligantium oculorum culpa. Neque
... vitæ impia vitiorum tyrannide viuimus
... quod formidine propterea ang-
... noctem iter faciunt, est nihil mē-
... ad-
... nihil tamen mem-
... omnia suspicantur: quippe
... agitantur, omnia formidiose
... tam grauem, tam molestant
... immortalis &
... *Hom. 4. in Ioan.*
... neque dolore neque pœ-
... sita facit: vt semper morbi cre-
... cadens scin-
... quod reliquum est
... tantum maiores vi-
... lignorum, quæ
... &
... incendio: Sic & na-
... inuacrit: & nemo est qui ma-
... procedens viterius, peior semper fit, magisq; ac ma-
... sunt gra-
... ad maio-
... viribusq; de-
... In hunc modum plurimi, quia priorem flammam non
... *Aduersus genti-*
... *in Babylam martyrem.*
... qui enim illic pollutur,
... qui illic non cecidit:
... talem pollutionem
... opus habet,
... extrinse-
... illa autem
... *hom. 12.*
... non toto corpore, sed vno tantum pe-
... qui laqueum retendit: Ita &
... vita solum ob-

quisque in tenebris exteriores? Funiculis enim peccatorum suorum unusquisque confringitur. Vt eis! qui trahunt peccata velut vestem longam. in *Vsal. 130.*

*Sic est in animo beatitudo, vt in corpore sanitas, Quemadmodum in ipso corpore alia praecipitur medicina, ne bona valetudo amittatur, alia vero vt amissa recuperetur: Sic in toto statu hominis, alia tunc praecipitur data sunt, ne amitteret immortalitatem: alia nunc praecipitur, vt eam recipiat. Et sicut in valetudine corporis, si quis praecipitur medici, quibus eadem bona valetudo custodienda est, non obtemperando in aliquem morbum inciderit, accipit alia praecipitur vt sanari possit, quae saepe non sufficiunt, si talis est morbus, nisi adhibeantur a medico quaedam adiutoria plerumque aspera, & dolores importancia, quae tamen valent ad recipiendam salutem. Vnde fit, vt homo quamuis obtemperans medico, patitur tamen adhuc dolores, non solum de ipso morbo nondum sanato, verum etiam de adiutorio medicinae: Ita homo per peccatum lapsus in huius vitae morbidam & calamitosam mortalitatem, quia primo praecipitur obtemperare soluit, quo semper eam custodiret ac teneret salutem, secunda praecipitur aeger accipit: quibus obtemperans iam quidem non absurde dicitur iuste viuere, sed tamen molestias quas patitur, vel de ipso morbo nondum sanato patitur: vel de adiutorio medicinae, *lib. 11. quest. 82.**

*Defectus iste, qui peccatum vocatur, sitaquam febris inuitu occuparet, recte iniusta poena videretur, quae peccatorem consequitur, & quae damnatio nuncupatur. Nunc vero vique adeo peccatum voluntarium malum est: vt nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium. Et hoc quidem ita manifestum, vt nulla huic doctorum paucitas, nulla indoctorum turba dissentiat. *De Vera Religione.**

*Ille demitti volumus nobis peccata, quae humanae fragilitati quamuis parua tamen crebra subrepunt. Quae si collecta contra nos fuerint, ita nos grauant, & opprimunt, sicut vnum aliquod grande peccatum: Quid enim interest ad naufragium, vt vno grandi fluctu nauis operiatur & obruatur: an paulatim subrepens aqua in sentinam, & per negligentiam derelicta atque contempta, impleat natem, atque submergat? *epistola centesima octaua, ad Selencianam.**

*D. Hieronymi. Quod iuxta Hebraicum, & omnes alios interpretes, appellatur funiculus vanitatis, hoc significat, quod facientibus peccatum facile texitur; & tamen inane & futile est, vt araneorum fila exuntur, sed cum inde voluerimus exire, solidissimis vinculis necitmur. *lib. 2. c. 5. in Esaiam.**

*D. Cyrilli: Hoc sunt peccata lapsus, quod quando frugibus, quod turbidum litus arboribus, quod armentis pestilens valetas, quod nauis seu tempestas, *serm. 5. de lapsis.**

*Hilarij: Mos eorum est, quae nequaquam longis atque assiduis praelijs praevalet, vt victorem exercitum, & firmis agminibus incidentem, a tergo ad eam, & dorso, sicuti viam praetercat, insidias machinantur. Illic dolos fabricantur, illic omnia insidiarum artificia exercent: Ita & peccatores tentatos incautum fideles viros euntes iam in veritatis via, dorso insidiantur, dorso dolos concinnant. *In Psal. 127.**

*Salonijs: Sicut bonus filius timet, ne vel in modico offendat oculos amantiissimi patris: Sic & qui perfecti sunt in ecclesia, timent ne peccando offendant oculos Dei. *in Parab. Sol. fol. 217.**

*Martialis Episcopi: Spinas cordis euellit, vt in suauitate Dei requiescat. Haec sunt enim spinae, quae per multas amaritudines & inuidias & dolositates non sinit gaudium & oleum Spiritus sancti in vobis dominari. *In Epistola ad Burdegalensem.**

*D. Gregorij: Ille sub sentibus delicias computabat, quia qui peccatorum delectationibus pressi ex affectu vitae praesentis quam sint aspera quae patiuntur ignorant, laetantur sub sentibus: quia rebus quidem temporalibus gaudent, ea cura punguntur miseri, quae premuntur. Manent sub sentibus, & hoc ipsum delicias putant: quia & dura quidem ex praesentis vitae amore, tolerant, & tamen ex affectu nimiae cupiditatis obligant, laborem eiusdem tolerantiae voluntatem putant. *in Moral. lib. 30. cap. 15.**

*Ebrius quisque quod patitur, nescit: qui vero absinthio inebriatur & hic quod sumptis, amarum est, & tamen non intelligit eandem amaritudinem qua repletur: Ita omnis peccator per voluptates sponte a theas tribulationibus traditus, absinthio est ebrius, quia amara sunt quae pro vite huius amore tolerat, & tamen eandem amaritudinem, caecitate cupiditatis, quasi sensibilitate ebrietatis, & discernere nequit quod amarum est, quia ebrius absinthio est. *In Moral. lib. 30. cap. 15.**

*Vua acerba est peccatum, vua acerba est fructus ante tempus: qui quis praesentis vitae delectationibus satiari desiderat, quasi fructus ante tempus edere festinat. Vt qui vnam acerbam comederit, dentes eius obstupescunt: Ita qui praesentis mundi delectatione pascitur, interim eius sensus ligantur, vt iam spiritualia mandere, id est, intelligere nequeat, quia in exterioribus delectati sunt, inde in intimis obstupescunt. Et dum peccato anima pascitur, panem iustitiae edere non valet: quin ligati dentes, id est, sensus interim, ex peccati consuetudine, iustum quod intus sapit, edere nequaquam possunt. *lib. 11. in Iob. cap. 18.**

Homo peccator folium est, quod in paradiso ab arbore cecidit,

qui tentationis vento rapitur, desiderium statim hominis quot tentationes patitur, quali tor flatus ventura perturbat, cum recedit ira, succedit in praesentia inordinatus timor in infirmis deponit. *lib. 11. in Iob. cap. 18.*

*D. Bernhadi: Si vidisti hominem scalpere peccata, sanguinem confricare: eundem habes in eo similitudinem peccatis cruciatum. Cedit siquidem volupe, sed cedit pruritu cruciatum. Neque id ignorabas, sed delirium scalperet. Sic lacrimas, sic exulceramus proprias nimas infelices: nisi quod tanto grauius, quanto carnalis spiritualis creatura, & cui, difficilius medeatur. *serm. ad Iob. p. 4.**

*Saluiani Episcopi: Sicut illi solent, qui multissimum dent, aut firmissimas arces vrbium capere & subruere conantibus absque dubio eas & telorum, & machinarum pugnans: Ita nos ad expugnandum misericordiam creatorum immanium scelere, quasi omni telorum generis, & iniuriolium nobis Deum existimamus, cum in mi Deo simus. Omnis siquidem, Christianorum communitatis iniuria est. Nam cum illa quae facere a Deo mittimus, vtantis iussa calamus, ac per hoc impetrantibus nostris seueritatem diuinam a caccamus. *De Veritate uidentia Dei, lib. 4.**

*Domosthen. Corporis morbus non tectus, nec latens, & animas malo custoditus non curatur. *Auton. G. in Iob. p. 171.**

*Fugiuisti, etsi nullo persequente, sibi metuunt: iniquitas licet nihil aduerseur ipsis fortuna, perurbantur. *in Iob. p. 4.**

*Neque nauigantes praeter loci commoditatem praeteritum est: neque uiuentes praeter legem, vitam aegere praeteritum. *idem.**

*Nec nigrem vestimento oculere possibile est, nec latens tempore. *Stab. serm. 6.**

*Isostratis: Quemadmodum ex ciuitate bona legibus hominem seditionem: Sic ex anima cogitationem iniquitatem fugare oportet. *apud Antonium in Melissa, p. 171. serm. 64.**

*Antonij monachi: Quemadmodum ignis si tantummodo quidem potest, sed ad tempus tantum: Sic turpe est quidem potest, tempore autem suo detegitur. *part. p. 171. Melissa.**

*Thruineri: Vt nemo mellitis venenis abstinet, nullum pernicem praecauerit: Ita nemo peccatum odio habet, nisi turpitudinem, iniquitatem, periculumque praecipit. *In apoph. 19.**

*Quemadmodum infamius multo est, corpus subreptum quam decoloratum: Sic animus dedecoratus minus est quam peccatum. *In apoph. 44.**

*Quemadmodum multi ideò morbos contemnant, quia quod la ignorant: Ita multi euidenter peccant, quia turpitudinem praeteritam non habent. *In apoph. 45.**

*Quemadmodum ubi cibus aliquis malus sua dolores, sed fere condimentis malitia eius corrigitur, & fit minus nocuus: minus peccat; qui cum quadam religione, quam contemnitur peccato fruitur. *In apoph. 123.**

*Vt seve acuti morbi sunt, qui homines interimunt, atque ex eis in perpetuum fecerunt ac firmiter sanantur: Ita est ubi insignium quorundam peccatorum excelsus, qui am adfert, sed saepe suffocatur. *In apoph. 108.**

*Quemadmodum natura morbos quosdam obiter subreptum excludit, illis autem premitur, qui in habitu transierunt: Ita peccatum dominatur, quod in consuetudinem venit. *In apoph. 169.**

*Vt nullum medicamentum ubi abstergit, quod non habet tantam tantem acrimoniam: Ita neque nostra neque aliena peccata purgant, citra corporis, vel (quod maius est) animi amaritudinem. *ibid.**

*Homo homini iniuriam quidem remittit, sed iure detrahente in hereditate relicta prosequitur: Ita subinde Deus quod peccatum condonat: sed multam a posteris, in quantum solentur. *In apoph. 52.**

*Parentes priores filios amat, verum tamen in gratia peccati abdicat: Ita & Deus gratis nos iustificauit, sed formate peccatos, comestores suo regno excludit. *In apoph. 53.**

*Ager facile cuius causa, vel etiam leuissime succumbit: Ita est obnoxius vni peccato, facillime a singulis inuaditur. *In apoph. 75.**

*Nemo feret odorem alli, nisi qui & ipse habent alio odore: Et verisimiliter peccato obnoxius est, qui non vitat peccatum. *In apoph. 85.**

*Qui dolorem corporis negligit, animo laborat: Et qui peccatorum suorum peccatorum ignorat, huic mens stupet. *In apoph. 86.**

*Sape morbus qui dolore vacat, est periculosissimus. *Ac tempus.**

PC
POLYMAN

